

STORTINGET

Innst. 460 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:215 S (2022–2023)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Andreas Sjalg Unneland, Kari Elisabeth Kaski og Kathy Lie om mer rettferdig inkasso og gjeld i dyrtid

vilkår som långiveren er villig til å selge for til tredjepart.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Til Stortinget

1. Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om innføring av rentetak i Norge.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med et forslag om å begrense bruken av eksterne inkassatorer ved innkreving av usikret gjeld.
3. Stortinget ber regjeringen levere et forslag til inkassolov innen statsbudsjettet for 2024.
4. Stortinget ber regjeringen så snart som mulig redusere salærene på større inkassokrav.
5. Stortinget ber regjeringen i forslaget til den nye inkassoloven om å sette salærnivåene på alle inkassokrav så lavt at de ikke dekker innkrevingskostnadene fullt ut.
6. Stortinget ber regjeringen utvide gjeldsregistrene til å gjelde både pantesikret gjeld, inkassogjeld og ikke-sikret gjeld.
7. Stortinget ber regjeringen forby salg av fordringer for usikret gjeld som er gitt etter en forenklet kredittvurdering.
8. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at låntaker får forkjøpsrett til fordringen på samme

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kamzy Gunaratnam, Odd Harald Hovland og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss og Sveinung Stensland, fra Senterpartiet, Ivar B. Prestbakmo og Else Marie Rødby, fra Fremskrittspartiet, lederen Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Andreas Sjalg Unneland, og fra Venstre, Ingvild Wettrhus Thorsvik, viser til representantforslaget fra stortingsrepresentantene Andreas Sjalg Unneland, Kari Elisabeth Kaski og Kathy Lie om mer rettferdig inkasso og gjeld i dyrtid. Komiteen viser videre til brev fra justisministeren med vurdering av forslaget. Brevet av 2. mai 2023 følger vedlagt denne innstillingen.

Komiteen merker seg at forslagsstillerne viser til at gjeldsbyrden i norske husstander er økende og at den totale forbruksgjelden i Norge 23. mars 2022 var på 151 mrd. kroner, og at den rentebærende delen utgjorde 128,4 mrd. kroner. Komiteen viser også til at forslagsstillerne peker på at i løpet av de siste 12 måneder har forbruksgjelden økt med 2,5 mrd. kroner, og at forbrukslån har økt med 900 mill. kroner fra februar til mars i år, 2023, hvor det er størst økning i kredittkortgjeld.

Komiteen viser til at forslagsstillerne mener at det for låntakere kan føles utrygt og urettferdig at banker tjener store beløp på videresalg av misligholdte lån, at låntakere kan bli behandlet på urimelige måter, at et låneforhold kan overføres til en hvilken som helst finansinstitusjon uten at den andre parten i låneforholdet kan motsette seg dette, og at salærnivået i Norge er urimelig høyt sammenlignet med for eksempel Sverige og Finland.

Komiteen registrerer at det vises til arbeidet med ny inkassolov og endringene som ble vedtatt i 2020 hvor gebyrene for purringer og inkassovarsler ble redusert fra 70 til 35 kroner, og inkassosalærene for krav opp til 500 kroner ble redusert fra 350 til 175 kroner. Salærene for høyere krav ble også redusert, men ikke like mye prosentvis som for de lavere salærene.

Komiteen viser til at forslagsstillerne mener at departementet raskt må levere forslag til ny inkassolov i møte med et enormt kostnadspress som nå strømmer over i inkassosaker og en stor gjeldsbyrde for flere og flere i den norske befolkningen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet deler forslagsstillernes ønske om å få på plass en ny og oppdatert inkassolov. Regjeringen har ved flere anledninger, og senest i svarene til dette forslaget, informert om at arbeidet med en proposisjon om ny inkassolov har høy prioritet. Mange av forslagene forslagsstillerne har fremmet omhandler spørsmål som Stortinget vil få mulighet til å behandle og se i sammenheng med resten av loven ved behandlingen av ny inkassolov. Det er derfor lite hensiktsmessig å skulle vedta disse forslagene nå.

Disse medlemmer mener det er viktig at forslaget til ny inkassolov blir et godt og gjennomarbeidet lovforslag. Inkassoloven regulerer viktige rettsspørsmål som har stor betydning for folks privatøkonomi. Derfor er det avgjørende at loven innrettes slik at den treffer etter intensjonen om å gi en mer rettferdig og hensiktsmessig regulering av inkassobransjen. Disse medlemmer minner også om at ny inkassolov ikke har noe med statsbudsjettet å gjøre.

Disse medlemmer har merket seg at Finans Norge i sitt skriftlige høringsinnspill til komiteen har bemerket at premisset forslagsstillerne legger til grunn om at kostnadene ved inkasso er dyrere i Norge enn i Finland og Sverige, er omdiskutert. Det er vesentlige forskjeller i hvordan inkassosystemene fungerer i Norge og for eksempel Sverige, så det er ikke nødvendigvis hensiktsmessig å sammenligne tallene i de nordiske landene. Disse medlemmer har også merket seg at Finans Norge er positive til å utvide gjeldsregisteret med blant annet pantelikret gjeld. Samtidig er det klart at en utvidelse av gjeldsregisteret slik forslagsstillerne tar til orde for forutsetter endringer i gjeldsinformasjonsloven, og

reiser flere prinsipielle spørsmål, blant annet om personvern. Disse medlemmer mener derfor Stortinget ikke bør forskuttere konklusjonen på en eventuell slik utvidelse av gjeldsregisteret før forslaget til ny inkassolov er fremmet. Disse medlemmer forutsetter at regjeringen tar med seg innspillene både fra forslagsstillerne og høringsinstansene om gjeldsregister inn i arbeidet med ny inkassolov, og gjør grundige vurderinger av personvernspørsmålene en slik utvidelse vil reise.

Disse medlemmer viser for øvrig til statsrådets svarbrev for omtale av de enkelte forslagene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at det foreliggende representantforslaget inneholder flere finansregulatoriske grep. Slik disse medlemmer ser det, er dette problemstillinger som bør behandles i et bredere og godt utredet lovforslag enn i et representantforslag. Disse medlemmer viser videre til at dette er et omfattende saksområde med flere kryssende hensyn, så det å sette en tidsfrist for når regjeringen skal fremme lovforslaget fremstår heller ikke som hensiktsmessig. Det er ved denne typen lovregulering viktig med grundige utredninger og gode lovforarbeider for de som skal anvende lovgivningen i praksis. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn ikke støtte representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Stortinget ved behandlingen av Innst. 361 S (2021–2022) gjorde følgende vedtak:

«Stortinget ber regjeringen utvide Gjeldsregisteret slik at det inneholder alle typer gjeld, både med og uten sikkerhet. Regjeringen må samtidig gjøre grundige utredninger som sikrer personvernet, og vurdere om enkelte typer gjeld av den grunn ikke skal innlemmes.»

Disse medlemmer viser til at Barne- og familiedepartementets evaluering gir et godt fundament for å avklare hvilke andre kreditt- og lånetyper som skal inkluderes i registeret. Disse medlemmer vil understreke at Stortingets vedtak ikke levner tvil om hvilke ambisjoner flertallet hadde, og mener det er på tide at regjeringen nå legger frem en sak for Stortinget om en utvidelse av gjeldsregisteret.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at gjeldsbyrden i norske husstander er økende etter flere år med høy sparingegrad under pandemien. Den totale forbruksgjelden i Norge var 23. mars 2022 på 151 mrd. kroner, og den rentebærende delen utgjør 128,4 mrd. kroner. I løpet av de siste 12 månedene har forbruksgjelden økt med 2,5 mrd. kroner. Forbrukslån økte med 900 mill. kroner bare fra februar til mars i år, og det er størst økning i kredittkortgjeld.

Dette medlem viser til at fra november 2022 til januar 2023 økte antallet inkassosaker knyttet til billån og leasingavtaler med rett over 20 pst. sammenlignet med tilsvarende periode året før. Prisøkninger på flere områder i samfunnet og den generelle renteøkningen legger nå stort press på husholdningers økonomi. Det er et sykdomstegn når forbrukslån og antall inkassosaker øker så raskt i det norske samfunnet. Mange kan risikere å ende opp i en fattigdomsfelle når de i tillegg må betale dyre renter og gebyrer. I den andre enden kan banker og inkassoselskaper tjene stort.

Dette medlem ønsker å vise til ulike nyhetssaker gjennom vinteren og våren som har understreket at mange i samfunnet befinner seg i en situasjon hvor inkasso- og gjeldsbyrden øker. Låneplassen gikk ut med tall i april som viste at stadig flere av deres kunder ber om betalingsutsettelse, samtidig som et økende antall purringer og regninger går til inkasso. Tidlig i mai offentliggjorde Redd Barna en undersøkelse som viser at 9 pst. av barnefamilier i Norge har tatt opp kreditt- eller forbrukslån for å dekke økte kostnader. Den samme undersøkelsen viste at 45 pst. av norske barnefamilier har kuttet ned på matinnkjøpet sitt på grunn av økte utgifter generelt. Norsk Gjeldsinformasjon viste til at nedgangen i kredittkortgjeld var tilnærmet lik økningen i forbrukslån, som de understreket at kan bety at mange refinansierer kredittkortgjeld i forbrukslån.

Dette medlem understreker at samtidig som noen i samfunnet opplever en tyngende kostnadsøkning, tjente DNB rekordmye på renteinntekter. I første kvartal i år hentet DNB inn 14,6 mrd. kroner i netto renteinntekter. Marginen til DNB har aldri vært høyere basert på tallmaterialet som strekker seg tilbake til starten av 2008.

Dette medlem viser til Finansmarkedsmeldingen 2023 (Meld. St. 18 (2022–2023)) hvor det fremheves at gjelden i norske husholdninger lenge har vokst raskere enn inntektene, og at dette er en risiko for finansiell stabilitet for samfunnet som en helhet. Det henvises også til at «IMF og OECD peker på det samme i sine publikasjoner.»

Dette medlem mener at denne situasjonen, med prognoser om flere renteøkninger i framtiden, gjør at det trengs reguleringer for å sikre at ikke økonomien, levestandarden og velferden til de husholdningene med lavest inntekt i samfunnet svekkes ytterligere.

Dette medlem peker på at i Norge er det skyldnere og ikke fordringshavere som opprettholder inkassobransjen. Nordmenn betaler opptil 50 ganger mer i inkassosalærer enn folk gjør i Sverige og Finland. Inkassosalærene i Norge følger ikke den teknologiske utviklingen, noe som gjør at kostnadsnivået ikke er tilpasset de reelle kostnadene forbundet med inkasso.

Dette medlem viser til at fordi man så at arbeidet med en ny inkassolov og -forskrift ville ta tid, og at

det under koronapandemien var behov for å redusere inkassosalærene på et tidligere tidspunkt for å sikre husholdningers privatøkonomi, vedtok Kongen i statsråd i 2020 kutt i inkassosalærene. Da ble gebyrene for purringer og inkassovarsler redusert fra 70 til 35 kroner, og inkassosalærene for krav opptil 500 kroner ble redusert fra 350 til 175 kroner. Salærene for høyere krav ble også redusert, men ikke like mye prosentvis som for de lavere salærene. Justis- og beredskapsdepartementet varslet allerede i 2020 at det er behov for ytterligere innskjerping i salærene. Dette medlem understreker at det ennå ikke er blitt presentert noe forslag til endringer fra Justis- og beredskapsdepartementet. Den nåværende inkassoloven ble til i 1988, og arbeidet med å oppdatere den til en ny lov startet for flere år siden. Departementet må raskt levere forslag til ny inkassolov i møte med et enormt kostnadspress som nå strømmer over i inkassosaker og en stor gjeldsbyrde for flere og flere i den norske befolkningen.

Videre ønsker dette medlem å trekke frem at Forbrukerrådet er positive til samtlige av de åtte tiltakene som her foreslås. Forbrukerrådet viser til at det i 2014 var 76 land som i varierende grad og form hadde innført rentetak og at de i stor grad har hatt positiv effekt for noen av de mer sårbare i samfunnet. I Finansmarkedsmeldingen opereres det med en antakelse om at det finnes få dyre finanskredittlån i Norge. Likevel viser Forbrukerrådet til at med et «utgangspunkt i smålån (10 000 kroner), så markedsføres det 122 forbrukslån fra til sammen 79 banker som har effektive renter over 20 pst». Dette medlem ønsker å understreke at Forbrukerrådet over tid har vært skeptiske til salærnivået i Norge, og skriver i sitt høringsinnspill:

«At en fordring på 250 000 kroner skal koste 20 ganger mer å innkreve enn et krav på 2.499 kroner, når veien til rettslig inkasso er den samme, fremstår som uforståelig.»

Dette medlem vil fremheve uttalelsene til toppsjef i Kredinor, Klaus-Anders Nysteen, i Dagens Næringsliv 10. mai 2023, om situasjonen i inkassobransjen:

«Poenget er at bransjen ikke har noen incentiver til å få redusert kundens gjeld. Eller gi råd om hva som er best for kunden, eksempel hvilke krav det er fornuftig å betale først. Alle kjemper kun for sitt krav.»

Dette medlem mener dette understreker behovet for å få fortgang i arbeidet med en ny inkassolov, slik at det gis tilstrekkelige reguleringer for bransjen som består de som har utestående krav på en slik måte at de ikke forgjeldes ytterligere.

Dette medlem understreker at rentene som tas for usikret gjeld er høye og uten mulighet for kontroll. Utlånere står fritt til å øke rentene avhengig av hvordan de vurderer debitor. I praksis medfører dette at de med

dårligst betalingsevne får høyest renter. Dette gjør låne-nehåndterlige for mange. Dette medlem viser til at et vanlig argument mot å sette rentetak handler om frykt for oppblomstring av illegal utlånsvirksomhet. Dette medlem deler ikke denne frykten og viser til den svenske modellen, der rentetak kombineres med et kostnadstak og virkeområdet for reglene er smalt innrettet, slik at takene bare gjelder kortsiktig, dyr kreditt. Dette medlem viser til regjeringen vil vurdere behovet for et rentetak i Norge når forbrukerkredittdirektivet er vedtatt i EU, men ser ikke noen grunn til å vente på dette.

Dette medlem viser til Innst. 361 S (2021–2022) og vedtaket:

«Stortinget ber regjeringen utvide Gjeldsregisteret slik at det inneholder alle typer gjeld, både med og uten sikkerhet. Regjeringen må samtidig gjøre grundige utredninger som sikrer personvernet, og vurdere om enkelte typer gjeld av den grunn ikke skal innlemmes»,

som fortsatt ikke er tilstrekkelig fulgt opp av regjeringen. Dette medlem mener vedtaket om å utvide Gjeldsregisteret må følges opp raskt, som må innebære pantesikret gjeld, inkassogjeld og ikke-sikret gjeld, og at nye initiativer som Inkassoregisteret viser at det er mulig.

Dette medlem understreker at et flertall på Stortinget har vedtatt ved behandlingen av Innst. 373 S (2021–2022):

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for å forby salg av forfalte fordringer hvor forbruker er debitor».

Forbrukerrådet viser likevel i sitt høringsinnspill at gjeldende unntak i forskrift uthuler intensjonen i vedtaket, da det er et unntak for samtykkekravet

«når kjøper av fordringen er et statlig eller kommunalt organ eller et finansforetak, som tilbyr kreditt til forbrukere i Norge.»

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen så snart som mulig redusere salærene på større inkassokrav.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen å gjennomgå eksisterende aktuelle forskrifter og gjøre endringer som vil forby salg av fordringer for usikret gjeld som er gitt etter en forenklet kredittvurdering, i tråd med intensjonen i flertallsvedtaket fra Innst. 373 S (2021–2022).»

«Stortinget ber regjeringen levere et forslag til inkassolov innen statsbudsjettet for 2024.»

«Stortinget ber regjeringen i forslaget til den nye inkassoloven om å sette salærnivåene på alle inkassokrav så lavt at de ikke dekker innkrevingkostnadene fullt ut.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at låntaker får forkjøpsrett til fordringen på samme vilkår som långiveren er villig til å selge for til tredjepart.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om innføring av rentetak i Norge i løpet av 2024.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med et forslag om å begrense bruken av eksterne inkassatorer ved innkreving av usikret gjeld.»

Komiteens medlem fra Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om innføring av rentetak i Norge.»

Dette medlem viser videre til at gjeldsproblemer, som kan lede til og forsterkes av inkasso, er godt egnet til å utløse dårlige levekår og sosialt utenforskap. Dette medlem viser til at Finansmarkedsmeldingen 2023 fremhever at gjelden i norske husholdninger lenge har vokst raskere enn inntektene og at dette er en risiko for finansiell stabilitet.

Dette medlem viser til at vi i tillegg er inne i en dyrtid, hvor prisene på grunnleggende forbruk har økt merkbart på forholdsvis kort tid. Det fører til at flere husholdninger får en anstrengt økonomi og behov for lempende bidrag. Dette medlem viser til at Oslo Met SIFO i fjor tallfestet at så mye som 410 000 husholdninger enten sliter med økonomien eller har store økonomiske problemer. Dette tilsvarer 16 pst. av husholdningene.

Dette medlem mener i likhet med forslagsstillerne at det haster å få på plass tiltak som vil lette hverdagen for husholdninger med presset økonomi. Samtidig mener dette medlem at enkelte av forslagene omhandler finansregulatoriske grep som fortjener grundige utredninger og gode lovforarbeider. Selv om dette medlem støtter forslagsstillernes intensjoner, vil dette medlem på denne bakgrunn ikke støtte samtlige forslag.

Dette medlem viser til forslag 1 i representantforslaget og til at forbruksgjelden har økt formidabelt de senere år med brutale konsekvenser for de mest sårbare husholdningene, ikke minst dem med barn.

Dette medlem viser til at flere andre europeiske land har innført rentetak, herunder Finland, Sverige og Storbritannia. Dette medlem viser til høringsinnspill fra Forbrukertilsynet, hvor det fremgår at normalt store forbrukslån har et nominelt rentenivå som er lavere taket for forbrukerkreditt i Finland, som er 20 pst. Forbrukertilsynet viser videre til at en del smålån har effektive renter over 20 pst. Forbrukertilsynet legger til grunn at etableringen av rentetak i Norge vil dempe gjeldsoppbygging i sårbare forbrukergrupper og forhindre fremvekst og produktutvikling av skadelige gjeldsprodukter i Norge, slik det har gjort i andre land.

Dette medlem støtter derfor forslaget om å innføre et tak for forbrukslånsrenter.

Dette medlem viser videre til forslag 3 og støtter intensjonen om at arbeidet med den nye inkassoloven må prioriteres, men understreker viktigheten av et godt og gjennomarbeidet lovforslag. Dette medlem mener derfor at det ikke er formålstjenlig med en slik frist, og støtter ikke forslaget.

Dette medlem viser til forslag 4 og til at inkassosalærene i det norske markedet lenge har vært og fortsatt er høye, sammenlignet med våre naboland. Dette medlem viser til Forbrukerrådets høringsinnspill, hvor høringsinstansen fremholder at det høye salærnivået har bidratt til en kunstig høy etterspørsel etter inkassotjenester. Norske skyldnere betaler inntil 50 ganger mer enn finske skyldnere, og har langt flere inkassosaker per innbygger enn hva som er tilfellet i Sverige.

Dette medlem er enig med forslagsstillerne og Forbrukerrådet i at salærene på større inkassokrav bør reduseres så snart som mulig. Dette medlem viser til at dette kan gjøres uavhengig av det pågående arbeidet med ny inkassolov, og ser derfor ingen grunn til å vente med dette.

Dette medlem viser til at Forbrukerrådet allerede i 2020 i sitt høringsinnspill til høringen om nedsettelse av inndrivingskostnader (inkassogebyrer og -salærer mv.) uttalte at salærnivåene på større fordringer bør reduseres til et nivå som reflekterer de faktiske inndrivingskostnadene. I likhet med Forbrukerrådet ser dette medlem ingen tungtveiende grunner til at salærnivået for større fordringer ikke bør reduseres med 50 pst., på lik linje som for mindre fordringer og småkrav.

På denne bakgrunn vil dette medlem støtte forslag 4.

Dette medlem viser til forslag 6 og til at gjeldsinformasjonslovens formål ikke bare er å sørge for treffsikre kredittvurderinger, men også har som formål å «forebygge gjeldsproblemer blant enkeltpersoner». Dette medlem viser til at både SIFO-rapporten «Virker gjeldsregistrene? Bankenes erfaringer med og holdninger til gjeldsinformasjonsforetak» og Barne- og familiedepartementets (BFO) evaluering i 2021 viser at utvidelse av ordningen med flere typer lån/kreditter vil ha

flere fordeler. Det vises til Stortingets vedtak 620 hvor Stortinget ber regjeringen om en utvidelse av gjeldsregisteret slik at det inneholder alle typer gjeld, både med og uten sikkerhet.

Dette medlem viser også til at informasjon om personlig økonomi er sensitiv informasjon, og det er viktig at denne informasjonen ikke kommer på avveie. Det vises til svarbrevet fra justisministeren hvor det fremgår at BFD har funnet det nødvendig å gjøre en grundigere vurdering av personvern hensyn når det gjelder spørsmålet om eventuell utvidelse av gjeldsregisterordningen med pantegjeld, og at dette arbeidet er pågående.

Dette medlem støtter på denne bakgrunn ikke forslag 6.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen så snart som mulig redusere salærene på større inkassokrav.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen å gjennomgå eksisterende aktuelle forskrifter og gjøre endringer som vil forby salg av fordringer for usikret gjeld som er gitt etter en forenklet kredittvurdering, i tråd med intensjonen i flertallsvedtaket fra Innst. 373 S (2021–2022).

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen levere et forslag til inkassolov innen statsbudsjettet for 2024.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen i forslaget til den nye inkassoloven om å sette salærnivåene på alle inkassokrav så lavt at de ikke dekker innkrevingskostnadene fullt ut.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at låntaker får forkjøpsrett til fordringen på samme vilkår som långiveren er villig til å selge for til tredjepart.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om innføring av rentetak i Norge i løpet av 2024.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med et forslag om å begrense bru-

ken av eksterne inkassatorer ved innkreving av usikret gjeld.

Forslag fra Venstre:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om innføring av rentetak i Norge.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:215 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Andreas Sjalg Unneland, Kari Elisabeth Kaski og Kathy Lie om mer rettferdig inkasso og gjeld i dyrtid – vedtas ikke.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Oslo, i justiskomiteen, den 25. mai 2023

Per-Willy Amundsen

leder

Ingunn Foss

ordfører

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.
TH/tfo

Vår ref.
23/1921 - SCH

Dato
02.05.2023

Dokument 8:215 S (2022–2023) Representantforslag om mer rettferdig inkasso og gjeld i dyrtid

Jeg viser til brev 14. april 2023, der jeg er bedt om å gi en uttalelse til Dokument 8:215 S (2022–2023) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Andreas Sjalg Unneland, Kari Elisabeth Kaski og Kathy Lie om mer rettferdig inkasso og gjeld i dyrtid. Forslag nr. 6 hører under Barne- og familiedepartementets ansvarsområde og kommenteres derfor etter innspill fra dette departementet.

Først vil jeg si at jeg deler bekymringen for at mange nå er i økonomiske vanskeligheter. Jeg er også enig i at det er god grunn til å se på inkassoregelverket, og at arbeidet med ny inkassolov er viktig.

Forslag nr. 1: «Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om innføring av rentetak i Norge.»

Tilbudet av usikrede låneprodukter er stadig i utvikling, og dette krever fortsatt årvåkenhet og videreutvikling av regelverket. Regjeringen følger derfor nøye med på markedet for forbrukslån, bl.a. for å kunne vurdere behovet for ytterligere tiltak. Rente- og kostnadstak finnes i en del EU-land, og kan ha en viktig funksjon i markeder der tilbud om lån med kort løpetid og høye kostnader er utbredt. Det synes ikke å være et særlig omfang av denne typen lån i Norge, men regjeringen vil vurdere behovet for rentetak i Norge når det reviderte forbrukerkredittdirektivet er vedtatt i EU.

Forslag nr. 2: «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med et forslag om å begrense bruken av eksterne inkassatorer ved innkreving av usikret gjeld.»

Det vises til min uttalelse til Dokument 8:200 S (2021–2022) forslag 2, som gjelder det samme temaet:

Etter hovedregelen i inkassoloven § 17 plikter skyldneren å erstatte fordringshaverens nødvendige kostnader ved utenrettslig inndrivning av forfalte pengekrav. I inkassoforskriften er det gitt satser for kostnadene skyldneren plikter å erstatte. Kostnadene skyldnerne kan måtte erstatte, er høyere hvis inndrivningen skjer gjennom et inkassoforetak, enn hvis fordringshaveren inndriver kravet selv. Differansen øker med kravenes størrelse, og ved inndrivning av store krav er den betydelig.

Slik jeg ser det, bør likevel ikke lovgiveren begrense bruken av inkassoforetak ved inndrivning av usikret gjeld, så lenge kravet er rettmessig. En sak er at hensynet til fordringshaveren taler for dette. Jeg viser i den forbindelsen særlig til at det er av avgjørende betydning for fordringshaverne å få inndrevet penger de har krav på. Men det er også viktig for næringsdrivende å kunne spesialisere seg på visse varer eller tjenester, og å anskaffe andre varer og tjenester fra tilbydere av disse. En annen sak er at det ville kunne gå ut over skyldnerne dersom fordringshaverne måtte inndrive kravene selv. Jeg viser i den forbindelsen til at det gjelder regler for inkassoforetakenes inndrivning som beskytter skyldnerne, og at inkassoforetakene har bevilling fra Finanstilsynet og er under Finanstilsynets tilsyn. Dersom forbrukere mener at inkassoregelverket er brutt i deres sak, kan de klage til Finansklagenemnda Inkasso. Kort sagt er det grunn til å tro at inndrivningen gjennomgående ville blitt mindre profesjonell dersom fordringshaverne inndrev kravene selv i stedet for å sette bort inndrivningen til et inkassoforetak. Jeg går også ut fra at sakene generelt sett ville gått raskere til namsmyndighetene dersom fordringshaverne ikke hadde anledning til å bruke inkassoforetak.

Forslag nr. 3: «Stortinget ber regjeringen levere et forslag til inkassolov innen statsbudsjettet for 2024.»

Departementet arbeider som kjent med en proposisjon om ny inkassolov. Arbeidsgruppen som så på den gjeldende inkassoloven, leverte en omfattende rapport med mange forslag, og det har kommet mange høringsuttalelser. Departementet vurderer både arbeidsgruppens rapport og høringsuttalelsene grundig. Etter mitt syn er det viktig å fremme et godt og gjennomarbeidet lovforslag. Ny inkassolov har ikke noe med statsbudsjettet å gjøre. Arbeidet med ny inkassolov er et stort arbeid. Det er avgjørende at loven innrettes slik at den treffer etter intensjonen. Det er i dette arbeidet viktig å ha god dialog med ulike aktører som representerer ulike interesser. Lovarbeidet har høy prioritet i departementet. Men det vil ikke legge opp til en god lovprosess å knytte fremdriften i lovarbeidet til når statsbudsjettet legges frem. Et slikt forslag vil kunne medføre at kvaliteten på denne svært viktige loven ikke blir som

ønsket. Det vil være svært uheldig. Forslag til ny inkassolov vil bli fremlagt så raskt det lar seg gjøre.

Forslag nr. 4: «Stortinget ber regjeringen så snart som mulig redusere salærene på større inkassokrav.»

Som nevnt følger det av hovedregelen i inkassoloven § 17 at skyldneren plikter å erstatte fordringshaverens nødvendige kostnader ved utenrettslig inndrivning av forfalte pengekrav, og det er gitt nærmere regler om kostnadsdekningen i inkassoforskriften. Kongen i statsråd vedtok i 2020 forholdsvis store kutt i inkassosalærene fordi man så at arbeidet med en ny inkassolov og -forskrift ville ta tid og det var behov for å redusere inkassosalærene på et tidligere tidspunkt. Bakgrunnen for at salærene for små krav ble kuttet prosentvis mer enn salærene for store krav, var at det særlig var ved inndrivningen av små krav at man antok at salærene oversteg de faktiske inndrivingskostnadene. Departementet vurderer reglene om skyldnerens ansvar for inndrivingskostnadene i arbeidet med ny inkassolov og inkassoforskrift.

Forslag nr. 5: «Stortinget ber regjeringen i forslaget til den nye inkassoloven om å sette salærnivåene på alle inkassokrav så lavt at de ikke dekker innkrevingskostnadene fullt ut.»

Arbeidsgruppen foreslo i sitt forslag til ny inkassolov en sakskostnadsregel om at skyldneren plikter å dekke rimelige kostnader til utenrettslig inndrivning. Jeg er kjent med at flere høringsinstanser har tatt til orde for at fordringshaveren skal dekke deler av inndrivingskostnadene selv. Jeg mener at regjeringen på vanlig måte må vurdere saken og fremme det lovforslaget som den mener har de beste grunnene for seg. Videre vil Stortinget på vanlig måte kunne ta stilling til regjeringens forslag ved sin påfølgende behandling av saken.

Forslag nr. 6: «Stortinget ber regjeringen utvide gjeldsregistrene til å gjelde både pantesikret gjeld, inkassogjeld og ikke-sikret gjeld.»

Barne- og familiedepartementet har ansvaret for gjeldsinformasjonsloven med forskrift, som er det rettslige grunnlaget for ordningen med gjeldsregister. Det er i dag tre foretak som har fått tillatelse fra BFD til å drive slik virksomhet. Ordningen omfatter kun usikret forbrukskreditt. Bakgrunnen for dette er at gjeld i form av forbrukslån, kjøpekreditter og kredittkortgjeld lett kan skape problemer i forbindelse med kredittvurdering. Det er svært mange tilbydere av slik kreditt, og det kan være lett for forbrukerne å miste oversikten. Enkelte kan også bli fristet til å unnlate å oppgi forbrukskreditt i forbindelse med lånesøknader for å øke muligheten for å få lån. Disse problemene har blitt mindre etter at ordningen med gjeldsregistrering ble innført, og forutsetningene for å gjøre gode kredittvurderinger er nå blitt vesentlig bedre.

Gjeldsinformasjonsloven inneholder en forskriftshjemmel som åpner for at ordningen kan utvides med pantesikret gjeld. Dette vil i hovedsak være boliggjeld og gjeld stiftet i forbindelse med kjøp av biler og andre registrerbare kjøretøyer. BFD sendte høsten 2022 et forslag til utvidelse med pantegjeld på høring. Høringsinstansene var stort sett positive, noe som i særdeleshet gjaldt finansbransjen. Men flere var også skeptiske, bl.a. Brønnøysundregistrene, Statens Kartverk og Datatilsynet. Hovedinnvendingen fra disse instansene var at det vil svekke personvernet i for stor grad dersom så mye persondata samles i et gjeldsregister. Det har også blitt pekt på at pantegjeld allerede kan spores opp via eksisterende registre samt at slik gjeld ikke utgjør noe problem for kredittvurdering. På dette grunnlaget innvendes det at det ikke er nødvendig å utvide gjeldsinformasjonsordningen for å bedre kredittvurderingen, noe som er formålet med ordningen. Dersom utvidelsen ikke kan anses nødvendig, vil den heller ikke være lovlig i henhold til personvernforordningen, som krever at all behandling av personopplysninger må være nødvendig for formålet. Det er ikke tilstrekkelig at behandlingen har nytteverdi. Personvernforordningen går foran nasjonal lov dersom det skulle oppstå motstrid.

På denne bakgrunn har BFD funnet det nødvendig å gjøre en grundigere vurdering av personvern hensyn når det gjelder spørsmålet om eventuell utvidelse av gjeldsregisterordningen med pantegjeld. Dette arbeidet pågår nå.

Når det gjelder utvidelse med annen gjeld, slik representantene nevner, vil BFD komme tilbake til dette i et eget høringsnotat etter at spørsmålet om utvidelse med pantegjeld er avklart. Også spørsmålet om ytterligere utvidelse må vurderes grundig opp mot personvernet.

BFD viser for øvrig til Stortingets anmodningsvedtak 620 av 31. mai 2022 om utvidelse av gjeldsregistrene. Arbeidet som er nevnt ovenfor er regjeringens oppfølging av dette vedtaket.

Forslag nr. 7: «Stortinget ber regjeringen forby salg av fordringer for usikret gjeld som er gitt etter en forenklet kredittvurdering.»

Det er i de senere år iverksatt flere tiltak for å redusere veksten i forbrukslån.

Det er i utgangspunktet et alminnelig pengekravsrettslig prinsipp at pengekrav fritt kan overdras. Finansavtaleloven har gitt regler til vern av kredittkunder som er forbrukere, slik at det nevnte utgangspunktet gjelder med betydelige modifikasjoner. Reglene har blitt ytterligere innskjerpet for å verne kredittkunden i forbindelse med den nye finansavtaleloven, som trådte i kraft 1. januar 2023.

Adgangen til å overdra pengekrav og kredittkundens rettigheter ved overdragelse av pengekrav er regulert i finansavtaleloven §§ 2-13 og 2-14. Er kredittysteren et

finansforetak som nevnt i finansforetaksloven § 1-3 eller en kommune eller fylkeskommune, kan pengekravet bare overdras dersom skyldneren særskilt samtykker til overdragelsen. Samtykket kan tidligst gis 30 dager før overdragelsen. Kravet om samtykke gjelder likevel ikke dersom pengekravet overdras til et organ for stat eller kommune eller til et finansforetak som etter reglene i finansforetaksloven eller regler gitt i medhold av finansforetaksloven kan tilby tilsvarende kreditt til forbrukere i Norge.

Ved overdragelse av pengekrav som er stiftet ved avtale etter finansavtaleloven kapittel 5 om kredittavtaler eller kapittel 6 om kausjonsavtaler, gjelder loven tilsvarende i forholdet mellom skyldneren og erververen av pengekravet, med mindre noe annet er fastsatt i lov, jf. finansavtaleloven § 2-13 første ledd.

Ved overdragelse eller pantsetting av pengekrav som nevnt ovenfor kan skyldneren overfor erververen eller panthaveren gjøre gjeldende de samme innsigelser og motkrav som skyldneren kunne gjøre gjeldende overfor avhenderen, med mindre noe annet er fastsatt i lov. Dette følger av finansavtaleloven § 2-14 første ledd.

Jeg nevner også at reglene om kredittvurdering er vesentlig strengere i den nye finansavtaleloven, se § 5-2 første ledd første punktum. Det er ikke lenger adgang til å foreta en «forenklet» kredittvurdering. Det skal nå alltid gjøres «en grundig vurdering» av kundens kredittevene. Denne plikten kan ikke fravikes ved avtale, jf. § 1-9 første og annet ledd.

Når det gjelder videre arbeid med denne problemstillingen, kan jeg nevne at departementet følger opp anmodningsvedtaket om utredning av muligheten for å forby salg av forfalte fordringer hvor forbruker er debitor, som ble truffet ved behandlingen av Dokument 8:200 S (2021–2022). Dette vil man komme nærmere tilbake til. Flere relaterte spørsmål vil dessuten bli vurdert i forbindelse med arbeidet med ny inkassolov, som for eksempel inndrivning av konserninterne krav.

Forslag nr. 8: «Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at låntaker får forkjøpsrett til fordringen på samme vilkår som långiveren er villig til å selge for til tredjepart.»

Den nye finansavtaleloven gir låntakeren et betydelig styrket vern ved inngåelse av en kredittavtale og en sterk beskyttelse ved overdragelse av fordringer. En forkjøpsrett griper vesentlig inn i kredittyterens avtalefrihet, og jeg mener det ikke er behov for en slik forkjøpsrett. I praksis vil jeg anta at kredittytere vanligvis ikke selger enkelte fordringer, men en portefølje eller flere fordringer samlet. Det synes derfor urealistisk at en forbruker skal kunne kjøpe fordringen på samme vilkår. Når fordringer selges samlet, vil det dessuten ikke la seg gjøre at flere forbrukere til samme tid skal kunne

utøve forkjøpsrett på samme vilkår til fordringene. Det synes ikke å la seg gjøre å gi forkjøpsrett kun til egen fordring. Vilkårene vil som nevnt gjerne være knyttet til salg av flere fordringer samlet.

Med hilsen

Emilie Mehl

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur